

Sygn. akt I CSK 2965/22

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa S. M.
przeciwko K. S.
z udziałem interwenienta ubocznego M. K.
o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 listopada 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z dnia 8 października 2020 r., sygn. akt I ACa 355/20,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

2. przyznaje kuratorowi radcy prawnej G. S. wynagrodzenie w kwocie 1080 zł (jeden tysiąc osiemdziesiąt złotych) za reprezentowanie pozwanego w postępowaniu kasacyjnym i zasądza to wynagrodzenie na jej rzecz od powoda.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 8 października 2020 r. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, a także na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury Sądu Najwyższego przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej (zob. postanowienia z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01 i z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01).

Istotność zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisów prawa, na których tle zagadnienie to wyłoniło się, oraz zaprezentowaniu argumentacji jurydycznej uzasadniającej możliwość rozbieżnych ocen prawnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, z 24 maja 2016 r., I CSK 666/15).

Z kolei skuteczne powołanie przez skarżącego na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 KPC wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały do tej pory należycie wyjaśnione w orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni. Niezbędne jest w tym wypadku wskazanie tych przepisów oraz określenie na czym polegają problemy związane z ich rozumieniem jak również przedstawienie argumentacji świadczącej, że mają one rzeczywisty i poważny charakter, nie należą zaś do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w procesie interpretacji powołanych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić. Skarżący ma także obowiązek wyjaśnić, dlaczego dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 maja 2018 r., I CSK 19/18).

Natomiast oczywista zasadność skargi oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Jest tak wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka zaskarżenia. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 września 2022 r., I CSK 1569/22).

Skarżący w skardze kasacyjnej powołując się na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych sformułował następujące pytania:

a) „Czy w sytuacji, w której po zbyciu praw do udziału spadkowego, w postępowaniu o dział spadku doszło do zasądzenia spłaty na rzecz zbywcy, zbywca ten ma obowiązek prawny nieodpłatnego przeniesienia uzyskanej wierzytelności na nabywcę na podstawie przepisów art. 1051 - 1054 k.c.?

b) Czy w sytuacji opisanej pod lit. a) samo zasądzenie spłaty na rzecz zbywcy skutkuje bezpodstawnym wzbogaceniem zbywcy kosztem nabywcy udziału

spadkowego, a w razie pozytywnej odpowiedzi na to pytanie, czy zbywca spadku jest zobowiązany do wydania przedmiotu wzbogacenia?

c) Czy w procesie pomiędzy zbywcą i nabywcą udziału w spadku o przeniesienie wierzytelności spadkowej, ważność złożenia przedmiotu tej wierzytelności do depozytu sądowego w ogóle podlega badaniu? Zaś w razie pozytywnej odpowiedzi na to pytanie, czy złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego, rozumiane jako czynność czysto faktyczna (art. 693² § 2 k.p.c.) skutkuje bezprzedmiotowością roszczenia nabywcy spadku wobec zbywcy o przeniesienie wierzytelności z tytułu spłaty na nabywcę spadku?”

W zakresie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. powód nie sprecyzował o wykładnię, którego konkretnie przepisu bądź przepisów prawa wnosi oraz z jakich przyczyn budzi on poważne wątpliwości.

Natomiast uzasadniając oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżący wskazał, że „w procesie zderzają się dwa krańcowe zapatrywania prawne. Sąd Apelacyjny uznał apelację w sprawie za „oczywiście bezzasadną”. Z kolei skarga kasacyjna oparta jest na twierdzeniu, że jest ona oczywiście uzasadniona, co jest równoznaczne z tym, że wyrok Sądu Apelacyjnego jest oczywiście błędny. Otóż nawet dla przeciętnego prawnika musi być oczywiste, że zasądzenie spłaty na rzecz zbywcy udziału w spadku skutkuje tym, że ten zbywca jest bezpodstawnie wzbogacony kosztem nabywcy udziału. Skoro tak, to kolejnym i ostatnim krokiem jest zajrzenie do art. 405 k.c., stosownie do którego uzyskujący korzyść kosztem innej osoby obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe do zwrotu jej wartości. Wynika z tego oczywisty wniosek, ten mianowicie, że zwrot korzyści w naturze ma pierwszeństwo przed jej zwrotem w pieniądzu. Powyższe rozumowanie należy zwieńczyć pytaniem, którego nie postawił sobie Sąd Apelacyjny. Na czym mianowicie polega „wydanie w naturze” korzyści w naturze, jeśli przedmiotem tej korzyści jest wierzytelność. Nie ma przy tym znaczenia, czy ta wierzytelność jest, czy nie jest stwierdzona czy nie orzeczeniem sądowym.”

Za ugruntowany w orzecznictwie należy uznać pogląd, iż równoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania występującymi w sprawie

wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) co do zasady wyklucza możliwość twierdzenia o oczywistej zasadności skargi (zob. wyrok SN z 19 kwietnia 2017 r., II UK 170/16, z odwołaniem się do wcześniejszych orzeczeń w jego uzasadnieniu, postanowienie Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2022 r., I CSK 1285/22). Albo jest tak, że w sprawie są istotne wątpliwości prawne, wobec czego jej rozstrzygnięcie nie jest oczywiste, albo nie ma żadnych wątpliwości tego rodzaju, a występują rażące uchybienia wytknięte w skardze, które świadczą o jej oczywistej zasadności.

W związku z tym, trzeba przyjąć, iż skarżący nie wypełnił spoczywającego na nim obowiązku w zakresie należytego uzasadnienia wniosku o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania. Po pierwsze poza ogólnikowym wywodem skarżący nie przedstawił jurydycznej argumentacji, która przekonywałaby o możliwości odmiennej niż dokonana przez Sąd II instancji interpretacji problemów prawnych wskazanych w skardze kasacyjnej. Ponadto nie wykazał, że doszło w niniejszej sprawie do rażącego naruszenia prawa przez Sąd drugiej instancji, które skutkowałoby oczywistym uzasadnieniem skargi w ustalonym stanie faktycznym.

Z tych wszystkich względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 3, art. 108 § 1, art. 391 § 1, art. 398²¹ k.p.c. w związku z § 2 pkt 6 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265).